

ALBAMODELL FOR PREST

Godkjent mønster for søm av alba
til prest i Den norske kirke

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet

© Kirkerådet, Oslo 2005
Produsert av Kirkens informasjonstjeneste
2. utgave, revidert opplag: 51-250

Hefte og albamønster for kvinner og menn kan bestilles fra:
Kirkerådets materiellekspedisjon
Tlf. 23 08 12 00
Postboks 799 Sentrum, 0106 Oslo
E-post: materiell@kirken.no

Bildene i heftet er tatt i Nordberg kirke, Oslo.
Fotograf: Turid Lundby

Innhold

- Side 4 Forord
- Side 5 Retningslinjer og veiledning for alba
- Side 6 Albamønster for kvinne
- Side 8 Albamønster for herre
- Side 10 Valg av stoff til alba
- Side 11 Stell og behandling av alba

Forord

Den økumeniske alba

Til liturgisk drakt for prester i Den norske kirke hører alba og stola. Alba var opprinnelig høytidsdrakt i antikken, en hvit kjortel. Ordet kommer av latin og betyr lang, hvit messeserk, og tradisjonen med å anvende kjortel til liturgisk bruk går tilbake til oldkirken. Albatypen vi har i dag ble hovedsakelig utviklet av katolske tekstilkunstnere på kontinentet i 1950 og 1960 årene. Den fikk raskt stor anvendelse i de fleste større kirker og kalles gjerne den økumeniske albaen. I motsetning til den klassiske romersk-katolske albaen, som var i et ganske lett stoff og ment for å være en underdrakt til messehakelen, lages den økumeniske albaen av et tyngre, ugjennomskinnelig stoff med godt fall. Albaen er en fotsid kappe etter fastsatte bestemmelser for halsåpning, ermevidde og ryggfolder i tillegg til stoff.

Alba er ment å være en selvstendig drakt som bæres alene eller sammen med stola. Dersom hvitt belte singulum brukes til drakten, anbefales det knyttet på venstre side uten å skille eller skjule symbolene på stolaen.

Godkjent albamodell for prest i Den norske kirke

Det er tegnet to mønstre til alba for prest i Den norske kirke etter godkjent modell; ett kvinnemønster i str. 36-50 og ett herremønster i str. 44-62. Mønstrene er utarbeidet på oppdrag fra Kirkerådet og selges enkeltvis som store mønsterark på rull:

- Mønster for alba til **kvinner** og arbeidsgang for søm er utarbeidet av skredder og tekstildesigner Anita Eriksen Zagury, Oslo. Kvinnemønsteret er tilpasset etter eksisterende herremønster og bygger på grunnformer fra de Svenske plaggmålslistene. Kvinnemønsteret ble gitt ut i 2005.
- Mønster for alba til **menn** er utarbeidet ved Statens Lærerhøgskole i Forming i Oslo (SLFO) og ble første gang gitt ut i 1993. Herremønsteret bygger på Grunnmønster for herre av Klara Gaarder ved Veiledningstjenesten ved SLFO fra 1980. Mønsteret er tegnet ut på data av Nanna Stølmakker. Arbeidsgang for søm av alba er utarbeidet av Bibbi Helland og Ellen Findreng. Herremønsteret ble gjennomgått og korrigert ved Høgskolen i Oslo, avdeling for estetiske fag (tidligere SLFO) for ny utgivelse i 2001.

Albaheftet

Heftet kan i tillegg til å angi arbeidsgang for søm, også anvendes som et temahefte om alba.

Turid Lundby, førstekonsulent i Kirkerådet for saksfeltet kirkelige tekstiler og liturgisk drakt, har stått for redigering og fotografering.

Oslo, mai 2005
Kirkerådet

Retningslinjer og veiledning for alba

Retningslinjer for bruk av liturgiske klær

Retningslinjene, vedtatt av Kirkemøtet i 1988 og med mindre redaksjonelle endringer godkjent av Kirkerådet i 1991, uttaler om alba:

Alba godkjent til bruk for prest i Den norske kirke er en fotsid hvit kappe med halsåpning, ermevidde, ryggfolder og stoff i hovedsak svarende til beskrivelse i kgl.res. av 30. mai 1980, og med de presiseringer som er foretatt i den til enhver tid gjeldende veiledningsbrosjyre.

Alba godkjent til bruk for prestevikar, kateket og diakon er fotsid hvit alba, med trekantformet krage, stor ermevidde og ryggfolder. Når teologiske studenter fungerer som prestevikarer, kan de bruke samme slags alba som presten. Andre leke personer som utfører liturgisk tjenesteoppdrag, kan bære en enkel hvit kappe

Veiledning til gjeldende retningslinjer

Veiledningen, utarbeidet av Kirkerådet i 1990 og senest endret i 2004, uttaler om modeller for alba:

Modeller. Det er en godkjent albamodell for prester og en annen godkjent albamodell for diakon og kateket. For øvrige stillingsinnehavere brukes enkel hvit kappe. Det finnes ingen godkjent modell for denne hvite kappen, men mange steder vil en bruke konfirmantkappen.

De vedtatte albaer kan med godkjenning av Kirkerådet videreutvikles med hensyn til halsutforming, folder, lukning etc. under forutsetning av at hovedinntrykket blir det samme som de godkjente drakter.

Det er åpen adgang for norske tekstilkunstnere og systuer å tilvirke alba etter godkjent modell.

Mønsterrettighetene til de godkjente albaer innehas av Kirkerådet.

Kilder:

Gudstjenestebok for Den norske kirke Del II side 253

Lovsamling for Den norske kirke, pkt. 8.2

www.kirken.no eller www.kirken.no/kirketekstiler

Retningslinjer for bruk av liturgiske klær med Kirkerådets veiledning til retningslinjene

Albamønster for kvinne

Kvinnemønsteret har lukningen på motsatt side av hva herremønsteret har.

Mønsterbeskrivelse

Mønstrene er utarbeidet i størrelse 36-50. Mønstrene er regnet til ytterplagg og har en tilleggsvidde på ca 20 cm, som ekstra vidde i forhold til kroppsmål.

Da dette er et standardmønster bør en viss personlig tilpasning beregnes. Dette er viktig slik at ermer og krage sitter pent, at albaen har riktig lengde både på ermene og i nederkant, og at albaen ellers har en god balanse.

Følgende personlige mål bør kontrolleres slik at man tar utgangspunkt i den størrelsen som passer best:

Størrelser	36	38	40	42	44	46	48	50
ID-MÅL								
1. Høyde	168	168	168	168	168	168	168	168
2. Brystvidde	84	88	92	96	100	104	110	116
3. Livvidde	67	70	74	78	82	86	91	97
4. Stussvidde	93	99	99	102	106	110	115	120
5. Rygglänge	40,8	41,0	41,2	41,4	41,6	41,8	42,0	42,2
6. Ryggbredde	35,0	35,8	36,8	37,8	38,8	39,8	41,0	42,2
7. Skulderbredde	12,8	13,0	13,2	13,4	13,6	13,8	14,0	14,0
8. Armlengde	59,8	60,0	60,2	60,4	60,6	60,8	61,0	61,2
9. Overarmvidde	26,0	27,0	28,0	29,0	30,0	31,0	32,6	34,2

Mønsteret består av 10 deler:

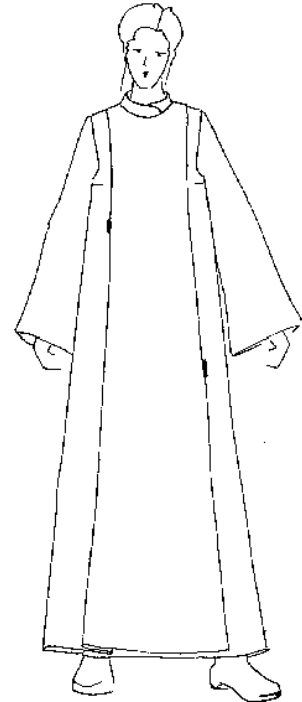
- Venstre forstykke
- Høyre forstykke
- Rygg
- Belegg foran til bruk ved fóring

- Belegg bak til bruk ved fóring
- Belegg foran til bruk uten fór
- Belegg bak til bruk uten fór
- Erme
- Belegg erme
- Fast krage

Mønsteret er tegnet uten sømrom. Legg derfor til sømrom når du klipper:

- Skulder: 2 cm
- Sidesøm: 2 cm
- Ermesøm: 2 cm
- Fall nede: 5-10 cm
- Ellers klippes alle andre sømrom på 1 cm, slik som ermehull, hals, krage nederkant erme, belegg osv.

Albaen kan syes uten fór, men anbefales å fóres. Ved klipping av fór benyttes samme mønster som til albaen, men fóret klippes da eksklusiv mønsterdelene for belegg. Ved søm av fóret følges samme fremgangsmåte som for søm av alba.

Arbeidsgang for søm av alba tilpasset kvinne

1. Tegn av mønsterdelene i riktig størrelse, og klipp ut mønsteret.
2. Legg mønsterdelene på stoff og fór, og klipp ut med riktig sømrom.
3. Klipp innleggstoff til:
  - belegg
  - eventuelt til forsterking av åpning med tilgang til lomme
  - overkrage og underkrage
4. Merk av for brystsnitt, midt foran, midt bak, ermeringning, lommeåpning og foldene på både for- og bakstykke (foldene bør merkes hele veien ned til nederkant med løkke sting)
5. Fiksér (stryk) innleggstoffet på:
  - belegg
  - over- og underkrage
  - forsterkning av "lommeåpning" på alba
6. Vrangsy foldene ned til merket og sy brystsnittene. Press foldene mot midt foran og midt bak hele veien ned til nederkant. Brystsnittet presses opp. Dette gjøres både på alba og fór.
7. Sy søm i erme, belegg til erme, skuldarsøm på belegg og alba og sidesøm i alba og fór. La det stå åpent for lomme på alba, eller for åpning med tilgang til lomme både på alba og fór. Overlock/kast over kantene og press sømmene fra hverandre.
8. Sy sammen belegg og fór. Sy i lommepose eller belegg for åpning med tilgang til lomme. Press sømmene.
9. Vrangsy over- og underkrage, klipp underkragens sømrom noen millimeter smalere enn overkragens sømrom, hakk så sømrommet og sy en støttesøm 3 millimeter inn på underkragen der alt sømrom ligger med. Press og tråkle sammen kragen i kanten mot halsen.
10. Tråkle i ermene og kragen slik at merkene stemmer.

11. Nå er det lurt å ta en prøvning av albaen på kunden. Sjekk:
  - kragen
  - ermene
  - høyden på lomme/åpning
  - lengden på ermene
  - lengden på albaen
12. Om nødvendig, justér lengden på erme, nederkant på alba og balanse på erme.
13. Sy i ermene og vrangsy belegg i nederkant. Lór opp belegget til ermet. Overlock/kast over nederkant på alba og legg opp i tilpasset lengde med loesting.
14. Ermene syes i fóret, eventuelt med de samme justeringene som på albaen.
15. Sy sammen belegg og fór i forkant på albaen og press sømrommet mot midt foran. Ferdig lagt opp skal fóret være 4 cm kortere i nederkant enn selve albaen.
16. Nål belegget til halsringning og krage og sy gjennom plagg, krage og belegg. Fortsett sømmen hele veien ut til forkant. Klipp sømrommet rent, samtidig som sømrommet på belegget klippes noen millimeter smalere enn kragens sømrom. Deretter hakkes sømrommet mot halsringning. Vreng og press forkanten hele veien ned.
17. Fóret festes til albaen i ermeringningens sømrom ved skuldर्सømmen og midt under ermet.
18. Fest så fóret til ermebelegget. Pass på å ha en ledighetsfold slik at det ikke strammer.
19. Sy to store trykknapper på underliggende forstykke mot skuldर्सøm og to "buksehekte" tilhørende trådhemper på overliggende forstykke. Det bør også syes på "usynlige" trykknapper eller hekte på overliggende forstykke. En på høyde med åpning av fold og en midt i mellom denne og hektene. Sett eventuelt i knapper øverst på albaen som er trukket i samme stoff som albastoffet.
20. Ta avpress og oppbevar albaen hengende.

Albamønster for herre

En alba har stor ermevidde og dype folder i ryggen

Mønsterbeskrivelse

Mønsteret er utarbeidet i størrelse 44-62. Grunnformene er regnet til ytterplagg og har ca 20 cm. ledighetsvidde (ekstra vidde i forhold til kroppsmål). Dette er en ordinær beregning for ytterplagg. Man bør alltid kontrollere overvidde, stussvidde, rygg lengde og armlengde for å tilpasse mønsteret.

Størrelsen er beregnet ut i fra kroppsmål i cm:

Størrelser	44	46	48	50	52	54	56	58	60	62
ID-MÅL										
1. Overvidde	88	92	96	100	104	108	112	116	120	124
2. Livvidde	74	78	82	86	90	95	100	106	112	118
3. Stussvidde	94	98	102	106	110	114	118	122	126	130
4. Armlengde	59	61	62	63	64	65	66	67	68	69

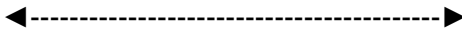
Mønsteret består av 9 deler:

1. Venstre forstykke alba
2. Høyre forstykke alba
3. Rygg alba
4. Belegg fram alba
5. Belegg bak alba
6. Erme alba
7. Ermebelegg alba
8. Krage 1 alba, løs
9. Krage 2 alba, fast

Forkortelser og betegnelser:

midt foran: MF

midt bak: MB

trådretningspil:

Mønsteret er tegnet uten sømrom. Klipp til sømrom for

- Skulder: 2 cm
- Sidesøm: 2 cm
- Ermhull: 1 cm
- Ermsøm: 2 cm
- Hals: 1 cm
- Fall nede: 5-6 cm.

Albaen kan føres. Dette er ikke tatt med i mønsteret.

Arbeidsgang for søm av alba tilpasset herre

1. Kast over sårkanter med vanlig sikksakk i sidene, ermesømmene og skuldersømmene.
2. Merk folden med løkke sting.
3. Vrangsy foldene fra skulderen til 3-4 cm under brystlinje. Press foldene i hele albaens lengde.
4. Sy skuldersnittet på belegget og press.
5. Sy skuldersømmen på belegget, samt skuldersøm og sidesøm på albaen. I sidesømmen må det stå åpent til lommen (eller bare åpning for tilgang til bukselomme).
6. Sy i lommeposen eller lag belegg for brett til åpning. Press ut sømrommet.

FAST KRAGE:

1. Fiksér (stryk) på innleggstoffet (solidot) på underlinningen.

2. Vrangsy kragen og renklipp sømrommet til ca. 6 mm. Klipp ytterligere 1 mm. på underlinningen. Stryk sømrommet fra hverandre. Snu og kant-tråkle før pressing.
3. Tråkle på kragen slik at markeringene stemmer. Fest belegget med knappenåler og sy gjennom belegg, krage og plagg. Fortsett sømmen helt ut i lukningen. Klipp rent sømrommet. Snu og press helt ned til albaens nederkant.

ALBAEN:

1. Sy i borrebånd
2. Sy ned belegget. Valg av søm avhenger av stofftype, bruk for eksempel lóresting eller maskinsøm.
3. Hvis en vil ha puter i albaen og disse skal festes med borrebånd, bør dette (den myke delen av borrebåndet) sys fast til beleggets skuldर्सøm før ermene sys i.
4. Fest belegget til ermeringningen slik at skuldर्सømmen stemmer overens.

ERMENE:

1. Sy sidesømmen på ermet og belegget. Press sømrommet fra hverandre.
2. Kast over beleggets overkant eller sy en enkel smal fald.
3. Fest belegget til ermet og vrangsy i ermets nederkant. Press ut, snu til retten og kant-tråkle før pressing. Lór til belegget.
4. Sett i ermet med knappenåler og sy. Kast over ermesømmen (gjennom erme og alba i ett).

ALBAEN:

1. Legg opp albaen i riktig lengde. Bruk lóresting eller maskinsøm etter hva slags stoffkvalitet albaen er sydd i.
2. Sy knapphull ved lukningen og sett i knapper trukket i samme stoff som albastoffet.
3. Legg borrebåndet helt inntil bretten i folden og sy fast slik at brettekanten på folden blir sydd fast.

LØS KRAGE:

(valgfrítt, albaen kan også syes uten den løse kragen)

1. Sy sammen fór og overkrage, vrange mot vrange. Sy sammen kragedelene i ytterkant, snu kragen og stryk ut sømrommet. Kant-tråkle og press i kanten.
2. Vrangsy kragedelen langs halslinjen, men la det være igjen en liten åpning midt bak som kragen skal vrennes igjennom.
3. Vreng kragen, gni ut sømmen og sy igjen for hånd.
4. Tråkle langs bukten (der kragen skal brettes) og sy en stikning på fóret gjennom alle lag.
5. Sy på borrebånd og trykknapper/hekter på den løse kragen og på albaen.
6. Den løse kragen brettes over for å dekke og beskytte den faste kragen på albaen. Albaen kan også syes uten løs krage til, bare med den faste kragen.

Valg av stoff til alba

Albaen kan være av ull, bomull eller silke, eller i kombinasjon med et syntetisk materiale. Stoffet må ha en viss tyngde, et godt fall og være ugjennomskinnelig. Fargen skal være hvít; enten det er gråhvít, bleket hvít, naturhvít eller gulhvít, men hvor hovedinntrykket får være hvitt. Stoffet bør tåle slitasje for å holde seg pent. En

alba av et syntetisk materiale kan være lett å stelle, men vil raskere se slitt ut enn i et naturstoff. Fibrene i stoffet avgjør stell, og de fleste stoff må dampes eller gattes over når de er krøllete, uavhengig av kvalitet. En alba i naturmateriale kan i større grad enn kunstige stoffer regulere for kroppsvarme og hindre at svettelukt setter seg i stoffet. Bunadsstoff i et tynt ullstoff kan være et egnet alternativ.

Stell og behandling av alba

En alba oppbevares hengende på kleshenger og må renses eller vaskes jevnlig for å holdes pen. Som for alle tekstiler, vil albaen utsettes for slitasje ved bruk og krever stell, uansett kvalitet. Naturstoff og kunststoff krever forskjellig behandling. Vedlikeholdet gjøres enklere med en løs krage som ligger utenpå den fastsydde, når denne kan tas av og vaskes oftere enn resten av albaen (som foreslått på herremønsteret).

En alba er utsatt for flekker. Disse bør fjernes før de "setter seg fast". Spesielt flekker av rød altervin blir brune hvis de ikke fjernes med en gang. Prøv først å tørke opp vinen ved å trekke opp fuktigheten med et hvitt tørkepapir, alminnelig husholdningspapir. Hold deretter flekken fuktig med lunkent vann inntil du kan dynke på flytende vaskemiddel. Til en alba av kunststoff bruker du vaskemiddel med enzymer, la ligge 10-15 min. før du skyller godt. Til en alba av ull eller silke må du bruke midler som er spesielt beregnet for disse materialene og behandle albaen deretter. Svettelukt kan sette seg i stoffet og være ubehagelig for andre. Albaen bør henge fritt etter bruk, for å luften ut kroppslukt og fuktighet og for å glatte ut skrukker. Mindre søleflekker kan børstes av når albaen er tørr (et fortrinn ved ull) eller fjernes ved å la albaen henge fritt over damp fra varmt vann. For mange kan det være nyttig å ha to albaer å skifte på med.

Presten forplikter på en særlig måte å framtre med rent, velstelt tøy og god allmenn hygiene i sitt møte med mennesker. Fortløpende vedlikehold er nødvendig for å kunne ta vare på albaen og holde den pen.

Lukningen av forstykket på en alba vil være skjult av stolaen. Til lukning kan man bruke en knapp, som er trukket i samme stoff som albastoffet, og feste den øverst på forstykket. Til albaene på bildet er det brukt trykknapper og hefter til lukning.

